

Camerata Trajectina presenteert: De keuze van Floris Kortie

Een schilderijtentoonstelling

Camerata Trajectina

Klaartje van Veldhoven, sopraan
Nico van der Meel, tenor
Saskia Coolen, blokfluit & viola da gamba
Constance Allanic, harp
Cassandra Luckhardt, viola da gamba
Arjen Verhage, luit & citer

Floris Kortie, script en verteller

Hans Thissen, eindregie

Ze staan op ons netvlies gegrift, de schilderijen uit de Gouden Eeuw. Vermeer, Hals, Rembrandt. En vaak zien we instrumenten en muzikanten op het doek vereeuwigd. Hoe kan het dat we zo weinig weten van deze muziek? Wat zou het oor moeten horen wat het oog al kan zien?

Op uitnodiging van Camerata Trajectina gaat Floris Kortie op zoek naar de 'soundtrack' van de mooiste en spannendste schilderijen. Zo duikt hij in de schilderkunst van Judith Leyster, een van de weinige vrouwelijke meesterschilders uit die tijd. En ontrafelt hij de getoonde bladmuziek op de Vioolspeler van Gerard Dou. Ieder schilderij is een zoekplaatje naar de betekenis van de symboliek. Schoonheid en symboliek, maar ook boertigheid en vraatzucht. De liederen zijn als de schilderijen; lust en liefde spat er vanaf.

Welk verhaal vertelt het schilderij en welk verhaal vertelt de muziek?

Floris Kortie, presentator van Podium Klassiek, neemt ons mee op ontdekkingsstocht met zijn grenzeloze nieuwsgierigheid en aanstekelijk enthousiasme.

Over Camerata Trajectina

Met de muziek van de 16e en 17e eeuw en de eigen schoonheid van de Nederlandse taal brengen wij de Nederlandse (muziek)geschiedenis tot leven. Speelse en theatrale presentaties spiegelen de cultuur en maatschappij van toen aan ons herkenbare heden.

Wij houden van lage kunst met zijn liedjes van de straat, maar de hoge kunst met gecomponeerde liederen is ons net zo lief. De roemruchte 17e eeuw laten wij, evenals andere perioden, instrumentaal en meerstemmig tot de verbeelding spreken. Van Sweelinck en Schuyt tot geuzenliederen en zeemansliedjes. Wij zijn het muzikale geheugen van Nederland.

In de afgelopen 45 jaar hebben we opgetreden bij nationale herdenkingen en staatsbezoeken, op radio en tv. We produceerden meer dan 45 lp's en cd's. Voor het Antwerps Liedboek ontvingen wij een Edison Klassiek. 'Het plezier spat van hun uitvoeringen af', schreef de jury, Het Parool concludeerde: 'Mooi, mooi, mooi.'

In 2014 ontving Camerata Trajectina de Visser-Neerlandiaprijs voor Cultuur van het Algemeen-Nederlands Verbond: 'Dankzij onderzoek en uitvoering heeft Camerata Trajectina onze kennis van de Nederlandse muziek uit de middeleeuwen, de Renaissance en Vroeg-Barok aanzienlijk verruimd. Het ensemble bracht een schat van tot dusver onbekend muzikaal werk aan het licht en voert die uit op hoog professioneel niveau en op enthousiasmerende wijze waardoor een breed cultuurminnend publiek wordt bereikt.'

'Subliem uitgevoerd, net zo prachtig opgenomen en uitstekend gedocumenteerd. Dit is een hecht ensemble dat deze muziek op een volstrekt natuurlijke manier van het stof van eeuwen heeft ontdaan' – Opus Klassiek

Over Floris Kortie

Presentator en programmamaker Floris Kortie (1986) groeide in Podium Witteman uit tot een van de gezichten van de klassieke muziek in Nederland. Sinds 2022 presenteert hij de opvolger Podium Klassiek. Daarnaast is hij jurylid bij opera-talentenjacht Aria en maakt hij podcasts en theatervoorstellingen over muziek. Van 2020 tot en met 2022 tourde hij door het land met zijn voorstelling Het jaar 250 na Beethoven, dat lovende recensies kreeg

PROGRAMMA

Anoniem, 17e eeuws

De Stront Moolen

Uit: Boerenlieties, arr. Camerata Trajectina

Anoniem, 16e en 17e eeuws

Une Jeune Fillette / La Monica

Instrumentale improvisatie.

Hieronymus Praetorius (1560-1629)

Factum est Silentium

Factum est silentium in caelo,
dum committeret bellum Draco cum Michaele Archangelo.
Audita est vox millia millium, dicentium:
Laus, honor et virtus omnipotenti Deo.
*(Er viel een stilte in de hemel, toen de Draak
oorlog voerde met de aartsengel Michael.
De stem van duizenden duizenden is gehoord,
Roepende: Heil, eer en kracht aan de almachtige God!)*

Lalande

Instrumentale improvisatie.

Krachtighe Medecijne voor die met melancoly ghequelt zijn ...

Uit: Haerlemsche Winter-Bloempjes ..., 1647.

Stemme: Poliphemus aen de stranden.

Waeckt nu op ghy doffe sinnen
Wilt niet minnen
Treurigheydt en flauwe lust,
Maer laet varen dese dingen
Sonder-lingen
Die de ziel altijd ontrust.

Medecijn sal ick u gheven,
In dit leven,

Die heel lieflijck is bereyt,
 Van veel swart en witte noten,
 Overgoten,
 Met een sap vol soetigheyt.

't Is een dranckje om te gorg'len,
 Als de org'len
 Met de keel door lieve wint,
 't Ghene maect een soet gherommel,
 En ghedommel,
 In het oor van diese mint.

Droeve herten doet het quelen,
 Ende spelen:
 Jae 't verdrijft een swaren gheest,
 Sonder pijn, of sonder knagen,
 Alle daghen,
 't Is een goet dat haest gheneest.

Wilt dan dese konst niet laten,
 Ofte haten:
 Maer ghestadigh volghen na,
 Tot ghy van der aerd' moet scheyden,
 En verbeyden,
 't Hemelsche Alleluja.

Doen Daphne d'overschone Maegt

Uit: Jan Janszoon Starter: Friesche Lust-Hof ..., 1623.
 Stemme: When Daphne did from Phoebus fly.

Doen Daphne d'overschoone Maegt
 Van Apollo haer vlucht nam ten Bosschewaert in.
 En van hem snel wierd naeghejaeght.
 Hy liep en hy riep vast: 'O schoone Goddin,
 Toeft wat, toeft wat, weest niet verbolghen.
 Ey waerom loopje? jou selven besind.
 Leeuwen, noch Beyren, noch Tygers dy volghen.
 Maer 't is Apollo die u soo bemind.
 Wild u erbarmen yet,
 Acht ghy mijn karmen niet?
 Laet ghy mijn Godheyt dan in de ly?
 Hebt deernis, o Daphne! hebt deernis met my.

Noyt word ick oud, staeg blijf ick jong,
 Mijn hayr en vergrijst noy, maer blijft even geel,
 En dat mijn stem: wanneer ick song
 By de negen Musen, en 't spel van mijn Veel [vedel]
 U (O mijn Daphne!) mocht komen ter ooren,

Dat ghy soo lang u loopen eens liet.
 't Sou buyten twijffel u hartje bekoren,
 Om my te helpen uyt mijn verdriet.
 Och hoe gerustjes wou
 Ick dan met kusjes jou
 Liefjen onthalen, als een Goddin!
 Nu Daphne staet, Daphne hoord doch na mijn min.'

Maer 't was om niet wat Phoebus riep,
 Want Daphne vlood van hem so snel als sy kon.
 Waerom hy oock soo schichtich liep,
 Dat hy haer in 't lopen op 't laetste verwon. [inhaalde]
 'Peneus! Peneus! Phoebus bestormt my,
 Helpt my o vader!' riep Daphne vertsaegt.
 'Kuysche Diana komt, bid ick, vervormt ghy
 Stracx dese schoonhey, verhoort doch u maeght;
 Want ick wil sterven, eer
 Hy sou verwerven meer.
 Dood! ghy zijt my seer wellekoom.'
 Daermede wierd Daphne vervormt in een boom.

De droeve Phoebus, bleeck van rouw,
 Omhelsde met tranen de lieve Lauwrier.
 En seyde: 'o Boom! beeld van mijn vrou!
 Blijft altijd jong, en een vyand van 't vyer.
 Sparteld en klaterd wanneermen u blad'ren
 Werpt in het vyer, doet als Daphne deed,
 Doen haer het vyer van mijn minne wou nad'ren,
 Strijd dan, als Daphne my weder-streed.
 Leert daer de Maeghden door,
 Als men haer jaeght, het oor
 Nimmer te buygen naer gayle lust.'
 En daer op heeft Phoebus den boom eens gekust.

Lalande

Instrumentale improvisatie

Liefd' is alsoo soete lust

Uit: Venus Minne-gifjens, 1622.
 Op de Voyse: Amour & vn plaisir si doux.
 Zetting: Pierre Guédron (c.1570-c.1620).

Liefd' is een alsoo soete lust,
 Soo kitteligh een blye weelde
 Dat mijn ghemoedt niet anders beelde
 Als zyn vreught die mijn stelt gherust,

O soete bly ghestreel
Blijft mijn vercooren deel.

Hy roemt, wie wil hem van 't gheluck
Dat noyt geen Liefdens quael hem pijnde
Contray ick doen hy my mijnde,
Ick achten't vreught in stee van druck,
O soete bly ghestreel
Blijft mijn vercooren deel.

Ick acht veul meer de minste gunst,
Jae d'ooghluyc van mijn alderschoone,
Als Konincx staf, of gouwe Croone,
Of 't gheen den Mensch bedenckt in kunst
O soete bly ghestreel
Blyft mijn vercooren deel.

Nae dat dees al so soete vlam
Mijn zielens lust naer wensch ontvoerde,
Noyt blyer tijdt of lust beroerde,
Mijn gheheugh als dees die benam
Mijn ghetreur, ach! mijn min
Blijft mijn hert ick u sin.
VVeet of rust.

SAEL-PRAETJE, VAN Juffr. L. Stevenon

Uit: De soete vryagie van Monsr. Gabriel Lalande ..., 1661.
Toon: Amaril

<i>Stevenon</i>	Myn Lief Lalande, Ontsluyt u bande, En komt u weer by my vernachten.
<i>Lalande</i>	'k Heb sullex niet in mijn gedachten, Dat ick hier uyt sou gaan, Voor 't Recht my gaat ontslaan, Mijn eer die hangter aan, Dus staak u klachten.
<i>Stevenon</i>	Daar's and're tijding.
<i>Lalande</i>	Is' t tot verblijding?
<i>Stevenon</i>	O ja, het Reght is op u zijde.
<i>Lalande</i>	Dees banden sullen van my dan scheyden.
<i>Stevenon</i>	En ick sal als voor heen, My maacken weer gemeen, Met u en anders geen,
<i>Ste. En La.</i>	Wech vliegt ons lijden.
<i>Stevenon</i>	Hoe wil die soetheydt

Die onder voet leyt
 Getreden, sich dan weer verheffen.
Lalande Als wy elckaar, als vooren treffen.
Stevenon Ay lieve Lief, swijght stil.
Lalande Krijght gy een minne-gril,
 Als ghy hoort van't gedril?
Stevenon Dat raadje effen.

Klachte van Ioffrouw Elisabeth le Stevenon.

Uit: De soete vryagie van Monsr. Gabriel Lalande ..., 1661.
 Op de wijse: Petit soit de Bordeaux.

Och ick magh wel droevig schreien,
 Dat ick nu hier word' gedouwt,
 Waar is Laland' mijn verbleien,
 Die mijn zo vaack heeft beschouwt?
 En ick hem zo dickwils voelde
 Als het mijn maar quam te pas,
 Hy dan oock mijn brantje koelde,
 Hei! sijn Quant die was van pas.

Hoe dick' heeft hy mijn gereegen
 aan sijn soete lieve Quant,
 Hy kan sijn werck wel ter deegen,
 Tart de beste van het Landt:
 Niemand mocht mijn meerder douwen
 Als de soete lieve Sul.
 't Sal mijn nimmermeer niet rouwen
 Dat hy mijn stack met sijn ...

Houd, wat magh ick oock al praten,
 Is hier oock iemant die 't hoort,
 Moeder sou mijn gruw'lick haten
 Wist sy dat ick was geboort,
 Met een Quant van ellef duimen,
 En twee Ballen onder aan,
 Die 'k mijn ruighte in most ruimen,
 Sijn buick tegens mijnen aan.

Gort, 't zijn sulcke lieve kluchten,
 Niets mijn meer verheugen kan;
 'k Wed geen Maagt daar voor sou vluchten,
 Hads' oock zo een lief Lalan,
 Die haar als zy maar eens buckten,
 Tasten onder by haar buyck,

En de hairen daar uitpluckten,
Niemant sach 't, het was te sluick.

Weest getroost. mijn lief Lalande,
Al sit ghy nu in een Kouw,
Ick blijf staagh in liefde brande,
'k Hoop hier naar noch goet met jouw,
Dat wy t'saem' noch sullen scharmen
Op het Huw'lijcx Lede-kant,
Jy in mijn, ick in jouw armen,
Als de Nimphjes op het Strant.

Op, sta op, mijn droefge sinnen,
Stelt u nu te saam by een,
'k Wist Laland het recht soud' winnen,
Die soo trouw'lijck heeft gestreen.
Speelt nu vry op Cijters, Snaren,
En heet mijn nu vry Vrouw Bruyt,
Singt nu vrolijck aarsche Scharen,
Hei, Lalande moet 'er uit.

Matthew Locke (1621-1667)

Pavan
Saraband

Boerengezelschap

Uit: Gerbrand Adriaenszoon Bredero: Boertigh, Amouereus
en Aendachtig Groot Liedt-Boeck, 1622.
Stemme: 't Waren twee gebroeders stout.

Arend Pieter Gijsen, mit Mieuwes, Jaap en Leen,
en Klaassie, en Kloentje, die trokken t'samen heen,
naar 't darp van Vinkeveen,
wangt ouwe Frangs, die gaf z'n gangs,
die worde of ereën.

Arend Pieter Gijsen die was zo rein in 't bruin,
z'n 'oed met bloemfluwiel die zat hem vrij wat kuin,
wat skeefjes en wat skuin,
zodat ze bloot, ternauwernood
stongd hallif op z'n kruin.

Maar Mieuwes, en Leentje, en Japie, Klaas en Kloen
die waren 'eklied nog op het oudw fitsoen:

in 't rood, in 't wit, in 't groen,
in 't grijs, in 't grauw, in 't paars, in 't blauw,
gelijk de 'uislui doen.

As nou dit vollikje te Vinkeveen ankwam,
daar vongden ze Keesje, en Teunis, en Jan Skram,
en Dirk van Diemerdam,
mit Sijmen Sloot, en Jan de Dood,
mit Thijs, en Barend Bam.

De meissies van de Vecht, en van de Vinkebuurt
die 'adden heur tuijge te wongderlijk 'eskuurd,
o, ze waren zo 'eguard,
maar, denkt iens: Fie, had lange Sie
'eur ongerriem 'ehuurd!

Zij gingen in 't selschip: daar worde zo 'es kranst,
'edronken, 'ezongen, 'edreumeld en 'edangst,
'edobbeld en 'ekangst.
Men riep om wijn, het most zo zijn,
elk boerman was 'n langst.

Maar Mieuwes en Trijntje, die zoete slechte slooi,
die liepen met malkander uit 't 'uis in 't hooi,
met zulk 'eflikkeflooi,
en zulk 'ewroet, och 't was zo zoet,
mij docht, het was zo mooi!

Aalwerige Arend, die trok het ierste mes,
teuge Piete Krankhoofd, en Korzelige Kes,
maar Brangd van Kalenes,
die nam een greep, hij kreeg een keep,
mit nog een boer vijf zes.

De meissies die liepen, en lieten dat geskil,
kangen noch kandelaars, noch niet en stong er stil,
maar Kloens die stak, en hil
zo dapper uit, dat een veenpuut
daar dood ter aarde vil.

Sijmen nam de rooster, de beuzem en de tang
en wurrep ze Ebbert, en Krelus veur de wang,
het goedje ging z'n gang,
hetzij deur 't glas, of waar 't dan was,
mijn blijven was niet lang.

Gij heren, gij burgers, vroom en welgemoed,
mijdt der boeren feesten, zij zijn zelden zo zoet
of 't kost iemand zijn bloed.
En drinkt met mijn een roemer wijn,
dat is jou wel zo goed.

Een Nieu Lietje van een Frans Heer en een Amsterdamse Joffer

Uit: De soete vryagie van Monsr. Gabriel Lalande ..., 1661.

Stem: Als 't begint.

Myn Heer Lalande,
 Ick beklaeg wel' t ongeluck
 Datje dus geraeckt in schande;
 Maer je deed' geen eerlijck stuck,
 Hadt jy 't Meysje niet gehoert;
 En jou Tong-riem wat gesnoert,
 Soo sat jy niet in ys're banden:
 Daer de wereldt nu mee boert.

't En sijn geen reede,
 Juff'ren geven wel een kus,
 En meer and're vryicheeden
 Maet men kroontse niet aldus,
 Dat een jeder seggen mocht
 Wat hy dickmael hadt besocht:
 En sijn Vrijster had geleeden,
 Als hy vaeck sprong in de bocht:

'k Wedt men sou hooren
 Niet van 't lijsbetje alleen?
 Maer van veel licht te bekooren
 Want dat werck valt vry gemeen:
 Doch gelijk het spreekwoort leyt,
 Hoer die't doet, en Schelm die 't seyt.
 't Past niet voor een yders ooren,
 't Roemen van sijn vuylicheit.

Oorlof ghy Fransen,
 Die met d'een oft ander Meyt
 Altemet een deuntje dansen
 Dat de swackte onder leyt;
 Soo ghy iewers wat geniet
 Hou je beck en klapt het niet,
 Swijgh, 't zijn liefdens buitenkansen,
 Of je raeckt aers in 't verdriet.

Geen van Beyden

Uit: Het Eerste Deel Van de Amsterdamse Mengel-Moez, 1658.

Stemme: Als voren (Ik heb menig pint en kan).

Wech Venus met u min,
 En Bachus met u vat,

Mijn lust kiest geen van beyen,
 'k Ban cypres uyt mijn zin,
 En vint geen smaack in 't nat.
 Dat elck het hoofd doet drayen.
 'k Geniet een zoeter rust,
 Die my steeds vreuchd bereyt,
 Elck minne 't geen hem lust,
 Ick min myn vryigheydt .//.

Het spitsige Parnas
 Dat is myn harts-vermaak,
 En lust-prieel der zinne,
 O bron zoo klaar als glas!
 U vocht wens ick zoo vaak
 En doet my u steeds minne;
 'k Vind in u wijsheyt rust
 Die my steeds vreuchd bereyt
 Elck minne 't geen hem lust
 Ick min myn vryigheydt .//.

O eed'le Schilder-konst,
 U oeffeningh verheucht,
 Veel meer als Venus Minne,
 Vergondt my maar uw gonst;
 Zoo haat ick Bachus vreuchd;
 U konst be zit myn zinne,
 U liefde baart een rust,
 Die altijd vreuchd bereyt,
 Elck minne 't geen hem lust
 Ick min myn vryigheydt .

Catharina Questiers (1631-1669)

Passamezzo Antico

Instrumentale improvisatie

Joan Albert Ban (1597-1644)

Omnia Sunt Hominum

Omnia sunt hominum tenui pendentia filo
 et subito casu quae valuere ruunt.

*(Alle menselijke zaken hangen aan een dunne draad.
 En wat van waarde is, valt plotseling naar beneden.)*

Jan Pieterszoon Sweelinck (1562-1621)

Vanitas Vanitatum

Vanitas vanitatum, et omnia vanitas.
(*Ijdelheid der ijdelheden, alles is ijdelheid.*)

Claude Goudimel (1510-1572) / Jan Pieterszoon Sweelinck

Geef my, O heer, mijn eynde te verstaen

Geef my, O Heer, mijn eynde te verstaen,
End op mijns tijts maet, acht te slaen:
Op dat ick weet end sekerlick beken,
Hoe cort van leven dat ick ben.
Du geefst ons, Heer, een hantbreet slechts respijt,
Voir dy gelt gantz niet mijnen tijt.

Voirwaer den mensch is niet dan ydlen waen,
Hoe vast dat hy oock schijn te staen,
Als eenen schijn oft beelt dat haest verswint:
Noch arbeyt hy om ijden wint.
Hy schraept te gaer, met moeyt end ongeval,
End weet niet wiet besitten sal.

Du geefst ons, Heer, een hantbreet slechts respijt,
Voir dy gelt gantz niet mijnen tijt.

Filips van Marnix heer van Sint-Aldegonde, uit Psalm 39, 1591.

Drinck-Liedt op de Peeckel-Haringh

Uit: 't Amsteldams Minne-Beeckie ..., 1645.
Stemme: Qu'il & bon, bon, bon, bon, bon.

Haringh is soo bon, bon, bon,
Om eens op te drincken (*1).
Sa, ontsteect de ton, ton, ton,
Laet de Bekers klincken.
Daer, daer, daer hebje van het Nat;
Drinckt vry, daer is noch meer in 't Vat.

Maetje dat geldt jou, jou, jou,
Sóó ien proper teuchje;
Wiljer tweetjes nou, nou, nou,
Elck die drinck sen meuchje.
Drie, drie, drie maeckt een Claver-blat (*2);

Drinckt vry, daer is noch meer in 't vat.

Daer was drooghte, ja, ja, ja,
Geef jy 't sulcken neepje (*3)?
Schencker kom, kom, dra, dra, dra,
Brengh ons vocht uyt 't Scheepje (*4).
Soo, soo, soo, wel bekomje dat;
Drinckt vry, daer is noch meer in 't vat.

't Steeltje (*5) moeder by, by, by,
't Sel te beter klemmen;
Peeckel-haringh, wy, wy, wy
Doen jou lustig swemmen.
Sa, sa, sa Vrienden haestje wat;
Drinckt vry, en laet geen Bier in 't vat.

'T Vaetje rommelt, och, och, och!
't Kraentje wil niet loopen.
Heeft de Brouster noch, noch, noch?
Jaese, sou ick hoopen.
Wy, wy, wy singhen overluyt:
Ons Paters-vaetje (*6) dat is uyt.

(*1): toasten

(*2): drie glazen bier die door één persoon worden uitgedronken, op gezondheid, vreugde en een goede slaap

(*3): neem jij een stevige teug

(*4): drinkschaal waarop schepen zijn afgebeeld

(*5): staartje

(*6): het beste vat